

programos planuojama skirti beveik 55 mln. litų, įskaitant Valdovų rūmų atstatymo darbus – beveik 100 mln. litų. Muziejų modernizavimo programos kitiems punkтам (įsigijimams, restauravimui, etc.). 2008-aisiais taip pat numatomas didesnis finansavimas nei praėjusiais metais.

► Nuo 2009 metų turėtų būti pradėtas įgyvendinti dvimetis 6 mln. litų kainuosiantis muziejinių vertybių skaitmeninimo projektas.

KOKIE LŪKESČIAI SIEJAMI SU PROGRAMOS ĮGYVENDINIMU?

Tikimasi, kad Muziejų modernizavimo programa prisidės Lietuvoje įtvirtinant naują požiūrį į muziejaus instituciją, šiuolaikinio muziejaus veiklą siejant ne vien su tradicinėmis – vertybių kaupimo ir saugojimo, bet ir kultūros, švietimo bei informacijos skleidimo funkcijomis. Kartu ji leis muziejams plėsti lankytojams teikiamas paslaugas, skatins gerinti jų kokybę, tokiu būdu padarydama juos konkurencingais kultūros paslaugų teikėjais, prisidedančiais prie atviros, demokratiškos, šviestis ir mokytis visą gyvenimą nusiteikusios šiuolaikinės visuomenės kūrimo. Programos vykdymo priemonėse taip pat numatyta pirmą kartą Lietuvoje sukurti muziejų vertinimo bei muziejininkų kvalifikacijos kėlimo sistemą, šalies mastu iširti restauruotinių eksponatų poreikį ir parengti restauravimo darbų finansavimo taisykles.

KO NESUTEIKIA ŠI PROGRAMA?

Automatiškai negarantuoja daugiau pinigų, bet būdama savotišku filtru valstybės skiriamas lėšas sieks nukreipti tiksliausia linkme, pirmenybę teikdama geriausiai parengtiems, aktyviausiai veikiančių muziejų projektams.

DĖL TRŪKUMŲ

P aprašyta programą įvertinti pranašumų ir trūkumų aspektu, deja, negaliu to padaryti, nes manau, kad analizuoti trūkumus programos, kuri tik prasidėjo (neveikia nė metus), kol kas yra per anksti. Tiksliau būtų tai aptarti po kiek laiko, kai bus galima vertinti pirmuosius rezultatus, o ne vien programos dokumento tekstą ar godoti šiandien itin populiaria nepakankamo finansavimo kultūrai (tokių nuolat bus) tema. Tačiau neabejoju, kad pats tokios programos atsiradimo faktas yra pozityvus dalykas, viena vertus, įvardijantis išties opią muziejų būklės Lietuvoje problemą, kita vertus – suteikiantis impulsą bendromis valstybės ir pačių muziejų pastangomis veikti, kad ta padėtis iš esmės pasikeistų. Galimybės atvertos, dabar reikia tik ryžto, valios ir sutelktumo jomis pasinaudoti. ■

Švietimas ir kultūra

Leonardo da Vinci

Projektas „Mokausi ir mokau muziejuje“

Gita ŠAPRANAUSKAITĖ

Europos Sąjungos Leonardo da Vinci programos paramos fondas 2006 m. balandžio 28 d. skyrė 17 300 eurų subsidiją Lietuvos liaudies buities muziejaus mobilumo projektui Nr. LT/06/EX/1/1079 „Mokausi ir mokau muziejuje: Muziejaus personalo kvalifikacijos kėlimas kultūrinio turizmo ir žinių visuomenės kontekste“ įgyvendinti.

Šį projektą Lietuvos liaudies buities muziejus parengė bendradarbiaudamas su VŠĮ „Kultur“.

► Projekto trukmė – nuo 2006 m. spalio 1 d. iki 2007 m. spalio 1 d. 2007 m. gegužės–rugsėjo mėnesiais bus surengti keturi dviejų savaitinių trukmės mainų vizitai, kuriuose dalyvaus 12 asmenų (4 grupės po 3 žmones). Vizitų programos parengtos atsižvelgiant į konkrečius kultūrinio turizmo sektoriaus, muziejų personalo mokymo poreikius ir apima strateginį planavimą, muziejaus rinkodarą, kultūrinio turizmo produktų kūrimą, mokymą ir mokymąsi muziejuje.

► Projekto veikloje dalyvauja Kultūros darbuotojų tobulinimosi centras ir trys siunčiančios organizacijos: Lietuvos liaudies buities muziejus, Lietuvos muziejų asociacija ir VŠĮ Rumšiškių muziejaus dvaro akademija. Priimančioji organizacija – Jamtli muziejus Švedijoje. Visus projekto partnerius vienija bendras veiklos sektorius ir bendradarbiavimo patirtis.

► Pagrindinis projekto tikslas – plėtojant mainus kelti muziejų personalo kvalifikaciją, kurti ir tobulinti vidinių ir išorinių mokymų bei komunikacijos muziejuose sistemą, papildyti kultūros darbuotojų mokymo programas turizmo vadybos ir tarpkultūrinio bendradarbiavimo elementais. Lietuvos liaudies buities muziejus projektu siekia inicijuoti visą gyvenimą trunkančio mokymosi muziejuose tinklą, suburti daugiau bendraminčių, perimti užsienio partnerio patirtį ir skleisti mokymosi visą gyvenimą idėjas Lietuvos muziejuose. Tiesioginių projekto dalyvių tikslas – įgyti profesinių žinių ir

Museum Staff Competence Upgrading in the Context of Cultural Tourism and Information Society Development

Gita ŠAPRANAUSKAITĖ

The project “Learning and Teaching in Museums: Competence Raising of Museum Staff in the Context of Cultural Tourism and Information Society Development” has been initiated by Lithuanian museums and was submitted to the EU Leonardo da Vinci Programme Foundation on April, 2006; it has been selected and approved of. There are three sending partner organizations: The Lithuanian Open Air Museum, Public Institution “Rumšiškės Museum Manor Academy” and Lithuanian Museums Association. The fourth local partner is the Training Centre for Culture Section Staff, which will be responsible for the evaluation and dissemination of the participants’ experience. The host organization is Jamtli - Jämtlands Läns Museum in Sweden.

The aim of the project is to upgrade the professional competence of museums’ staff in Lithuania, to create and to elaborate the system of the internal and external training and communication, include tourism management and multicultural topics into the training programmes for the culture section staff. The project evolved as a consequence of increasing challenges which museums have to encounter. Traditional role of museums and “passive” exposition of items does not meet the needs of the modern information society any more. Museums have to find new ways and forms to attract the visitors, which can not be done without the professional staff present.

The project started on October, 2006 and was to last for twelve months. There will be four exchange visits, two weeks each, during the high tourist season in May, June and August, September. Four groups of three participants will be formed. Study programmes will include topics on strategic planning, museum marketing, tourist product development, training and education. The main activities of the project are selection of participants, the exchange visits, evaluation and dissemination of knowledge and skills gained. A project team will be formed to manage the project and ensure fluent implementation of activities as well as the attainment of goals.

įgūdžių, kurie padės apibrėžti kvalifikacijų poreikius ir galimybes bei pagerinti muziejų veiklą, plėtojant kultūrinį turizmą ir šiuolaikinę žinių visuomenę.

► Projekto poreikį lėmė besikeičiantis muziejų vaidmuo šiuolaikinėje visuomenėje. Tradicinė muziejų veikla kaupti ir saugoti nacionalinės kultūros vertybes, „pasyvus“ eksponatų pateikimas nebetenkina modernėjančios ir „europėjančios“ visuomenės poreikių. Šiuolaikiniams muziejams tenka konkuruoti su kitomis laisvalaikio praleidimo, paslaugų teikimo, kultūros ir pramogų įstaigomis. Užsienio turistus vis labiau domina ne tik tradicinis

nacionalinis, bet ir daugiakultūrinis paveldas, bendraeuropietiškas kontekstas. Šie iššūkiai verčia muziejus keistis, ieškoti naujų būdų lankytojams pritraukti ir jų poreikiams tenkinti. Projektas remiasi prielaida, kad pagrindinė spraga šioje pokyčių srityje Lietuvoje yra menkas muziejų personalo kvalifikacijos kėlimo poreikių suvokimas ir šiuolaikinius iššūkius atitinkančių mokymo programų trūkumas. Lietuvos švietimo įstaigų parengtų kultūros ir turizmo specialistų mokymo programų analizė parodė, kad šios dvi sritys nėra susiejamos, todėl muziejų darbuotojai negauna šiuolaikinio kultūrinio turizmo plėtrai reikalingų žinių ir įgūdžių, neskatinami domėtis daugiakultūrinio paveldu ir naujosios europinės veiklos kūrimu.

► Projektas yra orientuotas į žmonių išteklių plėtrą kultūrinio turizmo ir žinių visuomenės kontekste Lietuvoje ir apima du pagrindinius aspektus: muziejų prisitaikymą prie šiuolaikinės turizmo rinkos ir žinių visuomenės bei personalo kvalifikacijos kėlimo svarbą šiame procese. Kultūrinio turizmo bei regioninio, nacionalinio ir europinio lygmens muziejų plėtros prioritetai suformavo ir apibrėžė šio projekto muziejų personalo kvalifikacijos kėlimo poreikius.

► Lietuvos turizmo strategijoje iki 2015 m. pabrėžiama, kad turizmo ištekliai – architektūros ir istorijos paminklai, kultūros įstaigų organizuojami renginiai, vaizdingas kraštovaizdis – didina Lietuvos turistinį patrauklumą, tačiau šis potencialas yra nepakankamai išnaudojamas. Kultūros paveldo objektai, siekiant išsaugoti jų vertę, turėtų tapti turizmo paslaugų objektais. Kultūrinio-pažintinio turizmo plėtra yra viena iš prioritetinių Lietuvos turizmo plėtros rūšių, o racionalus šalies kultūros paveldo ir gamtinių vertybių naudojimas, sukuriant Lietuvos kaip savito krašto identitetą ir suderinant ekonominės naudos bei aplinkos išsaugojimo tikslų dualizmą yra vienas iš keturių Lietuvos turizmo plėtros iki 2015 m. strateginių tikslų.

► Lietuvos turizmo plėtros 2003–2006 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1637, konstatuojama, jog muziejai yra vienas svarbiausių kultūrinio turizmo išteklių. Turizmo ir kultūros sąveika yra svarbi ir perspektyvi, o Lietuvos muziejai – neatsiejama tiek kultūros, tiek turizmo infrastruktūros dalis. Tačiau turizmo specialistų teigimu, Lietuvos muziejai nėra tinkamai pasirengę teikti turistams tarptautinius standartus atitinkančių paslaugų: informacinės medžiagos pateikimo, svetingumo, pažintinių turų, prekybos suvenyrais, maitinimo ir kitų. Šiuos muziejų kaip kultūrinio turizmo objektų poreikius tenkins mainų vizitų programos, kurios yra parengtos taip, kad sujungtų kultūros ir turizmo elementus į visumą ir suteiktų muziejų darbuotojams vadybos, rinkodaros, produktų kūrimo žinių ir įgūdžių.

► Nuolatinis muziejininkų rūpestis – kuo patraukliau pateikti visuomenei savo sukauptas kultūros vertybes, todėl muziejaus darbuotojams būtina ieškoti naujų, įdomių ir patrauklių būdų, kaip priartinti šiuolaikinį lankytoją prie muziejaus saugomo praeities gyvenimo (rengti edukacines programas, organizuoti renginius, praktinius demonstravimus). Šiuolaikinio gyvenimo aktualijos kelia muziejų darbuotojams papildomus kvalifikacinius reikalavimus. Mainų vizitų metu projekto dalyviai lankysis Jamtli muziejuje Švedijoje, kur praktiškai susipažins su jo veikla, įvertins savo muziejų raidos galimybes ir įgis naujų kvalifikacijų.

► Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos užsakyму 2003–2004 m. atlikto Lietuvos gyventojų kultūrinių poreikių sociologi-

nio tyrimo rezultatai parodė, kad kultūrinė veikla yra trečia pagal svarbą laisvalaikio praleidimo forma po bendravimo su šeima ir draugais (ją nurodė 42 proc. respondentų). Muziejus lanko šiek tiek daugiau negu pusė (53 proc.) Lietuvos gyventojų. Manančių, kad muziejai yra labai reikalingi, ir patenkintų jų veikla buvo tik 44 proc. respondentų. 42 proc. pažymėjo, kad yra patenkinti ne viskuo, o 9 proc. buvo daug kuo arba visiškai nepatenkinti. Kai kuriuos muziejų lankymo motyvus atskleidžia atsakymai į klausimą, kas galėtų žmones paskatinti dažniau lankyti muziejuose. Pirmąją vietą (net 49 proc. atsakymų) žmonės teikia reklamai ir informacijai apie muziejų ekspozicijas, kaip pagrindinei paskatai dažniau lankyti muziejus.

► Antroje ir trečiojoje vietoje yra motyvai, minimi beveik vienodai – dažniau atnaujinamos ar keičiamos ekspozicijos (33 proc. atsakymų) ir mažesnės bilietų kainos, lengvatos neįgaliesiems žmonėms, pensininkams, moksleiviams (31 proc.). Ketvirtojoje vietoje – geresnė muziejų materialinė padėtis, jaukesnė aplinka; penktojoje vietoje – jei muziejai plėstų veiklą: rengtų parodas, paskaitas, koncertus, šventes, užsiėmimus vaikams ir jaunimui; šeštojoje vietoje – jei muziejai rengtų šiuolaikines ekspozicijas (su vaizdo, garso įrašais ir pan.). Apklauso dalyvių išdėstyti prioritetai rodo muziejaus rinkodaros, viešųjų ryšių ir informacinės veiklos svarbą, taip pat būtinybę modernizuoti ekspozicijas ir didinti muziejų veiklos įvairovę, organizuojant įvairius renginius – paskaitas, parodas, koncertus, šventes ir kt.

► Taigi pastaruosiu metu muziejų veiklos prioritetas yra ne tik vertybių saugojimas, bet ir paslaugų teikimas ir jų prieinamumas. Tačiau be profesionalių darbuotojų muziejai negali tinkamai atlikti nė vienos funkcijos. Penkiasdešimt metų nė viena Lietuvos aukštoji mokykla nerengė profesionalių muziejininkystės specialistų. Muziejininkai savo darbo patirtį perduodavo tiesiog iš rankų į rankas. Nuo 2001 metų muziejininkystės studijų programos dėstomos Vilniaus ir Šiaulių universitetuose, tačiau vidinis ir tęstinis personalo mokymas nėra išplėtotas. Kultūros sektoriaus darbuotojai kelti profesinę kvalifikaciją gali vienintelėje įstaigoje – Kultūros darbuotojų tobulinimosi centre, tačiau į šio centro programų sąrašą nėra įtraukti nei kultūrinio turizmo, nei šiuolaikinių technologijų dalykai. Šie mokymo programų trūkumai rodo, jog reikia kurti naujas arba papildyti jau esamas programas naujomis kvalifikacijomis. Projekto dalyvių patirtis bus įvertinta ir įtraukta į kultūros darbuotojų rengimo ir tobulinimo programas.

► Šiuolaikinės visuomenės kaita, nacionaliniai ir bendraeuropiniai kultūros ir turizmo sektorių prioritetai kelia naujus reikalavimus muziejų darbuotojams. Projekto metu identifikuotos muziejų plėtros galimybės sukurs poreikį naujoms darbuotojų profesinėms žinioms, įgūdžiams ir kompetencijoms įgyti, didins personalo motyvaciją mokytis ir tiesiogiai prisidės prie Europos Sąjungos ir nacionalinių visą gyvenimą trunkančio mokymosi politikos tikslų įgyvendinimo. Muziejų vadovai ir už personalo mokymą atsakingi darbuotojai bus skatinami investuoti į darbuotojų žinias ir kompetencijas, glaudžiau bendradarbiauti su tarptautiniais partneriais, profesinio rengimo ir tobulinimo institucijomis, vietos bendruomenėmis ir, svarbiausia, ugdyti muziejaus personalo nuolatinio mokymosi poreikį kultūrinio turizmo ir šiuolaikinės žinių visuomenės plėtros kontekste. ■

ES finansuojami mokymai padės įgyvendinti Lietuvos muziejų modernizavimo programą

Lietuvos muziejų asociacijos kuruojami mokymai, vykstantys pagal dvejų metų kvalifikacijos kėlimo projektą „XXI amžiaus muziejininkų kompetencijos ir gebėjimų ugdymas“, padės įgyvendinti š. m. kovą Vyriausybės patvirtintą Muziejų modernizavimo programą.

Nors projektas dar tik įpusėja, jau realiai pajutome „jo teikiamą naudą, ypač profesinių gebėjimų srityje, – sako Raimundas Balza, LMA valdybos pirmininkas, Šiaulių „Aušros“ muziejaus direktorius. – Gautos profesinės, rinkodaros bei naujausių informacinių technologijų žinios padės mums pertvarkyti muziejus į kokybiškai naują, plačiau visuomenei atvirą ir patrauklią instituciją.“

► Lietuvos muziejų modernizavimo programai, kurią numatoma įgyvendinti 2007–2015 m., iš valstybės biudžeto numatoma skirti beveik 438 mln. litų. Už šias lėšas bus modernizuota muziejų materialinė bazė, papildyti muziejų rinkiniai, restauruotos muziejinės vertybės, pasitelkiant modernias technologijas aktualizuotas šalies kultūros paveldas.

► Anot R. Balzos, mokymų projekto metu išsiplėtė tarptautiniai ryšiai, nes paskaitas muziejininkystės temomis skaitantys dėstytojai iš Vakarų ir Vidurio Europos mokslo ir mokymo institucijų palaiko glaudžius ryšius su savo šalių muziejais, tiesiogiai dalyvauja jų plėtroje.

► „Dėl kompetencijos ir gebėjimų ugdymo programos turėsime daugiau žmonių, galinčių rengti regionines ir tarptautines kultūros programas“, – sako Lietuvos muziejų asociacijos vadovas.